

ШЛЯХИ ВИХОВАННЯ ГУМАННОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ІНТЕГРОВАНОЇ МОРАЛЬНОЇ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Буздуган О.А.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної
педагогіки, lena.b1905@gmail.com

Лебідь Ю.С.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
магістрантка кафедри дошкільної педагогіки

На сучасному етапі розвитку суспільства пріоритетним постає завдання виховання підростаючого покоління з орієнтацією на основні моральні цінності, як найвищої цінності суспільства. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні визначає головне завдання дошкільної освіти – допомогти дитині в оволодінні наукою життя. Оскільки суспільству необхідні життєздатні, творчі люди з розвиненим почуттям відповідальності, гідності, то пріоритетним з перших років життя є ціннісний, соціально-моральний розвиток особистості.

Результати досліджень Л. Артемової, Л. Божович, О. Запорожця, В. Котирло, М. Лісіної, Є. Субботського, Т. Поніманської, Т. Фасолько, С. Якобсон засвідчили, що на етапі дошкільного дитинства моральні норми є мотивами поведінки. Тому гуманну поведінку особистості можна починати формувати у процесі ознайомлення дитини з відповідними нормами гуманності, які вимагають конкретизації у певній життєвій ситуації [3, с. 39].

Спілкування з дорослими та однолітками є невід'ємною частиною виховання гуманної поведінки у дітей загалом, та дітей старшого дошкільного віку зокрема. Глибокий, постійний контакт з дитиною – необхідна умова виховання у будь-якому віці. Але тісний контакт і взаєморозуміння не виникають самі по собі. Дорослі їх будують і творять, починаючи з віку немовляти. Дослідженнями Л. Артемової, О. Кульчицької, Т. Репіної щодо міжособистісного спілкування дітей, Ю. Приходько, Л. Проколієнко щодо спілкування вихователя з дітьми доведено, що завдяки спілкуванню діти пізнають соціальний світ, засвоюють досвід і практику співпереживання, взаємодопомоги, тактовності [1, с. 6].

В Українському педагогічному словнику гуманізм пояснюється як система ідей і поглядів на людину як найвищу цінність [2, с. 76].

Терміни «гуманність» і «гуманна поведінка» походять від гуманізму. Гуманність – риса людини, яка проявляється у людяності в своїх діях і ставленні до інших людей [4].

Л. Врочинська визначає гуманну поведінку як синтез гуманних уявлень, почуттів, мотивів, а відтак – вчинків, на основі засвоєння цінностей гуманізму і формування морального досвіду, і стверджує, що гуманна поведінка дітей дошкільного віку у процесі виховання має бути представлена у вигляді моральної цінності і конкретизована у відповідних правилах поведінки. У гуманній поведінці дошкільників виокремлюються такі складові, як: гуманна поведінка стосовно себе; гуманна поведінка стосовно інших людей, виявляючись, насамперед, до найближчого оточення, згодом – до самого себе та широкого соціального довкілля [1, с. 7].

Спираючись на теоретичні положення та вивчені дослідження нами було організовано роботу з виховання гуманної поведінки у три етапи.

Перший етап передбачав розвиток здатності дитини старшого дошкільного віку оцінювати поведінку сторонніх та власні вчинки з позицій гуманності. Головна мета цього етапу полягала у формуванні у дитини правильних уявлень і моральних мотивів поведінки, якими б вона могла

керуватися у своїх вчинках. Для цього з дітьми було проведено низку етичних бесід «Оцінка товариша», «Усе моє – найкраще»; створення ситуацій морально-етичного змісту «Розподіли іграшки», «Винагорода», «Лікарня», «Зоопарк».

Завданням другого етапу виступило виховання гуманного ставлення до дорослих, батьків, педагогів, однолітків, молодших дітей задля формування доброти, співчуття, милосердя. Читання художніх творів «Чому дідусь такий добрий сьогодні?», «Через потік», «Лялька під дощем», «Як Сергійко навчився жаліти», «У кого радість, а в кого горе», «Дуб під вікном», «Втрачений день» В. Сухомлинського; «Гіркий апельсин» М. Стеценка; «Печиво», «Хто покарав його», «Добре», «Погано», «Відвідала», «Помстилася» В. Осєвої; «Шапка» З. Халіла; «Квіточка-семицвіточка», «Пень» В. Катаєва виступили засобами реалізації завдань даного етапу. Організація інсценівок за сюжетами прочитаних художніх творів та проведення свята «В гостях у бабусі», присвяченому Дню похилого віку сприяли вихованню гуманної поведінки дітей.

Третій етап був спрямований на виховання гуманного ставлення до природи й оточуючого середовища. З цією метою було проведено ряд оглядових екскурсій на природу, організовано спільну продуктивну діяльність вихованців.

Отже, шлях до розвитку у дітей старшого дошкільного віку гуманної поведінки по відношенню до ровесників, дорослих, природи, оточуючого середовища, самих себе лежить через гуманізацію їхніх взаємин. У них відображається досвід виявлення гуманних почуттів до інших і позитивний сенс власної активності, спрямованої на турботу про тих, хто поруч. Для того щоб дитина пізнала себе в тій чи іншій соціальній якості, потрібна реальна основа її дій і почуттів по відношенню до інших людей і переживання ставлення їх до неї самої.

Список літератури:

1. Врочинська Л. І. Виховання гуманної поведінки дітей старшого дошкільного віку у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї

[Текст] : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.08 / Врочинська Людмила Ігорівна ; Ін-т пробл. виховання АПН України. - К., 2008. - 20 с.

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1977. – 376 с.

3. Козлюк О. А. Вплив сім'ї на формування гуманістичного спілкування у старших дошкільників / О. А. Козлюк // Наука, освіта, суспільство очима молодих : матеріали II Всеукраїнської науково практичної конференції студентів та молодих науковців 17-18 травня 2007 року, м. Рівне / М-во освіти і науки України, РДГУ. – Рівне : РВВ РДГУ, 2007. – С. 39-40.

4. Словник іншомовних слів // за ред. П.В. Пчолкіна. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – 471 с.

Тематика: Педагогічні науки

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОПОРНИХ ШКІЛ

Бузурна О.В.

студентка 2 курсу кафедри педагогіки та управління освітою
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна

Децентралізація в освіті – це глобальний тренд. Країни експериментують із передачею більших повноважень школам та громадам. Це передбачає управлінську, освітню, фінансову свободи, проте в різних країнах може мати різну форму. За даними Організації Економічної Співпраці та Співробітництва, шкільна автономія сприяє більшій успішності учнів, що зокрема показують результати тестування PISA. Проте децентралізація може збільшувати нерівність між школами – значною мірою успішність школи буде залежати від директора, команди та громади, від того, як вони скористаються наявними можливостями та подолають виклики.